

דברי רש"ר הירש צועדים בעקבות פרשנותו של הראב"ע :

"שום אישיות לא תרתק אותנו עד כדי כך שנודדה עמה בהתבטלות גמורה, ובהסתלקה מן העולם
נשליך את עצמנו אחריה ככלי אין חפץ בו."

לעיתים נובעת אבלות מוגזמת לא מתוך קרבה לנפטר אלא מן ההיפך - העוצמה של האבלות מתגברת
משום שלא היינו קרובים כראוי לנפטר. במותו איבדנו לא רק את האדם, אלא גם את הסיכויים לתקן את
מערכת היחסים שהשתבשה.

אך מי שבאמת חווה את חייו כבנו של הקב"ה יודע שהערך שלו איננו נובע מאדם אחר, אלא מהבורא
עצמו. איבוד של אדם קרוב עשוי לטלטל את החיים, אך איננו יכול לעקור את האמונה בחיים בעלי
משמעות ותכלית. ניוון טוען שמי שאיננו חש מספיק כבנו של הקב"ה מייחס תפקיד זה לאנשים אחרים,
והם הופכים להיות חלק מזהותו; אך משום שאף בשר ודם איננו יכול לעמוד במקומו של הקב"ה אנו חשים
נעזבים על ידם. הם אינם יכולים למלא תפקיד אלוקי ועל כן המסתמך עליהם חש כי ננטש. חוויה זו בדיוק
מחזירה את האדם להזדהות כבנו של הקב"ה.

פרק "לדוד ה' אורי וישעי" מחזק את ההכרה שההורים אינם יכולים למלא את מקומו של הקב"ה, ולהבין
הן את הציפיות והן את האכזבות העומדות בפנינו. היחס עם הקב"ה מסוגל לפצות אותנו על כך בחוויה
של אינטימיות.

אכן אנו בניו של הקב"ה, והוא - אבא. אך בעבור רבים מאתנו הדיבור על כך מביך. עבודת ה' היא דרישה
מתמדת שיש לה ביטוי מפורש ומרכזי בעולם החרדי, אך כמעט איננו עומד על הפרק בשיח של ציבורים
דתיים אחרים, המתפארים במודרניות שלהם. היחס השכלתני ליהדות הפך את האתגר של עבודת ה' בחיי
היום יום למטרה רחוקה, הניתנת להשגה בערך כמו הטיפוס על הר גבוה באזור שאינו מוכר.

ימי התשובה חייבים להשיב אותנו לעבודת ה'. אם לא כן - מה מטרתם, לבד ממפגשים משפחתיים
ותכניות שטחיות של שיפור עצמי? את העבודה העמוקה והקשה אין להשאיר לאחרים. כעת הזמן לטפס
על ההר. לנו ניתנת ההזדמנות להפוך את "אבינו" ל"אבא" שלנו.

"לרעך כמוך אני ה'"

הרב יהודה גלעד | ראש ישיבת מעלה גלבו

כמה מן הכותבים בעלון זה האירו היבטים שונים ביכולותינו להנכיח את הקב"ה בעולמנו, והתמקדו בקשר
הישיר שבין אדם לקונו. בנוסף להזדמנויות שניתנות לנו במסגרת המצוות שבין אדם למקום, ברצוני
להעלות גם את היכולת של המצוות שבין אדם לחברו להנכיח את הקב"ה בחיינו.

חז"ל דברו בשבחי הידור המצווה, המבטא כמיהה לעשות רצונו של מקום, בבחינת "זה אלי ואנוהו".
אולם יש בתוכנו כאלו שאינם מרגישים בנוח עם הידורים וחומרות, מתוך הרגשה שלעיתים אלו נובעים
ממניעים חיצוניים שאינם נכונים, והם מסתפקים ב"ציאה ידי חובת המצווה" ומתנגדים לקביעת רף
הלכתי גבוה יותר. אשר על כן, מבקש אני להציע למי שקשה לו' עם חומרות הלכתיות, שאולי חשוב
שנחפש הידורים וחומרות דווקא במצוות שבין האדם לחברו, ובכך אף נעצים את חוויית נוכחות הקב"ה
בחינו.

נושא זה כרוך בדרך ההתייחסות שלנו לתחום של "בין אדם לחברו" בכלל. במשך שנים רבות הייתה
עמדת הנחושה שיש לקיים מצוות אלו מתוך תחושה אנושית, מוסרית וטבעית, ולא מתוך תודעה של

קיום מצוות ה'. הקב"ה איננו חפץ שנקיים מצוות אלה כרובוטים, אלא כבני אדם על רגשותיהם וחוויותיהם האנושיות. תודעה מצוותית, סברתי, עלולה לעקור את הרגשות המוסריים הטבעיים ולהפוך את האדם ל"טכנוקרט של מצוות". אולם בעת האחרונה שיניתי את דעתי, ונראה לי שיש יתרון משמעותי באימוץ תודעה מצוותית דתית גם במצוות אלו, כרובד נוסף על גבי התחושות האנושיות הפשוטות.

למימד זה יש יתרון בשני מישורים: הרוחני-תודעתי והמעשי. ניקח לדוגמא את מצוות הצדקה. החוויה של מצוות ה' בנתינת צדקה, מעבר להיותה מעשה אנושי טוב, עשויה להעמיק את התחושה של "ממך הכל ומידך נתנו לך" ואת ההרגשה שאנו אורחים בעולמו של הקב"ה, ומה שניתן לנו הינו פיקדון על מנת לעשות בו שימוש ראוי. יש בתודעה זו משהו העשוי להרפות מעט את האחיזה החומרנית שלנו בעולם, בבחינת "כי לי הארץ, כי גרים ותושבים אתם עימדי" (ויקרא כה, כג). בדרך זו, כאשר אנו מפנימים שאיננו הבעלים האמיתיים על נכסינו, הנתינה נעשית דווקא טבעית יותר. יתרה מזו, העובדה שהמצווה מתרחשת במרחב החיים היומיומי ה"חילוני" עשויה לאפשר את העמקת המודעות שלנו לעבודת ה' גם כאשר איננו עוסקים בתורה ובמצוות בהגדרתן המצומצמת.

גם מבחינה מעשית, התודעה של קיום מצוות צדקה מתוך רצון להדר במצווה ובהלכותיה ולא רק כדי לצאת ידי חובה עשויה להביא לשינוי משמעותי באופן קיומה. בדרך זו לא ניתן יהיה להסתפק בסיסמאות פוליטיות נלהבות של "צדק חברתי", ומצוות הצדקה תהיה עשויה להביא להכרעות משמעותיות באורח החיים שלנו. כאשר אנו מקבלים החלטות הנוגעות לרמת החיים שלנו, למשל בזמן רכישת מכונית, מכשיר מותרות יקר, או בזמן תכנון חופשה או אירוע משפחתי - עד כמה אנו לוקחים בחשבון את השלכותיה של החלטה כזאת על היכולת שלנו לתת צדקה ברמה המשקפת באופן ראוי את רמת החיים הכלכלית שלנו? תודעה של רצון להדר במצוות הצדקה עשויה להניע אותנו לוותר במשהו על רמת החיים שלנו כדי לקיים מצווה מן המובחר. המודעות המצוותית אינה באה על חשבון הרצון האנושי הטבעי לעזור לחלשים, אך ההנכחה של הקב"ה בקיום מצוות הצדקה תוסיף לה מימד נוסף של עומק ומחויבות.

מצוות הצדקה היא דוגמא אחת בלבד לכל התחום של מצוות בין אדם לחברו. כמה עשוי עולמנו להשתנות אם נפתח שדה רחב של הידורים ו"חומרות" במצוות "הארת פנים", בהלכות "עמידה בתור" וביחסי איש לרעהו בכלל, שלא לדבר על "הלכות נהיגה בכבישים". ידועים דברי הרא"ש (בפירושו למסכת פאה, פרק א משנה א) "כי הקב"ה חפץ יותר במצוות שיעשה בהם גם רצון הבריות מבמצוות שבין אדם לקונו". חשוב שנרגיש כי בכל קיום מצווה שבין אדם לחברו אנו עושים את רצונו של המקום ברוך הוא, ומנכחים אותו בעולמנו.

למידע, תגובות ותמיכה נא לפנות לשיבת מעלה גלבוש - הקיבוץ הדתי
טל: 04-6480712 פקס: 04-6480486 yeshiva@maalegilboa.org

www.maalegilboa.org

ניתן להקדיש את הגיליון לזכר יקיריכם